

„A válság sorsforduló”

(...) A válság sorsforduló: vagy csőd, vagy kibontakozás követi. A kimozdulást a holtpontról tehetetlenségből vagy a kedvezőbb időpont kivárásának reményében ideig-óráig el lehet odázni, de a válságot hosszú ideig tartósítani nem lehet.

A válság azt is jelenti, hogy az ország, a politika kényszerpályán mozog; nincs pontosan kidolgozott terv a kibontakozásra, nincs megfelelő erő, eszköz, amely ezt biztosítaná, nem kedvező a légkör. Ha a válság tovább tart, mélyülni fog, a megoldatlan kérdések sebbé gennyednek, az apátia cselekvésképtelenséget szül, a cselekvésképtelenség hisztériát, pánikot, világvég-hangulatot. Táplálja ezt a folyamatot, hogy mindenki másban keresi a hibát, a dolgozó a gazdasági vezetésben, a gazdasági vezetés az államban, az állam a pártban, a párt a világhelyzetben. Ezzel mindenki felmenti önmagát az önvizsgálat, önmaga megváltoztatásának kényszere alól, s a válság sorsszerűen, befolyásolhatatlanul gördül a csőd felé. Az elszabaduló indulatok légüres terében mindig a szélsőségek válnak uralkodóvá, az akarat, a szándék elveszti szerepét, a folyamatok irányíthatatlanok lesznek, bekövetkezik a káosz, a rend teljes felbomlása. Hogy ez mit okozna, az kiszámíthatatlan.

A feszültség növekedésének az is következménye lehet, hogy a válságot egy csapásra, a gordiuszi csomó átvágásával kívánják felszámolni. Válsághelyzetben ez a megoldás általában kézzelfoghatónak tűnik, s olykor valóban elkerülhetetlen. De ezt csak kíméletlenül lehet végrehajtani, olyan kemény kézzel, hogy szellemi-testi csontok ropognak belé. Ebben az esetben veszélybe vagy zárójelbe kerül a magyar szocializmusnak az elmúlt évtizedekben létrehozott minden eredménye. S nem tudható, hogy ezzel a módszerrel a válság megoldható-e avagy más formában újratermelődik.

Félő, hogy a két szélsőségen kívül nincs más út az ország számára...

Gyurkó László: A magyar szocializmus válsága
(*Valóság*, 3, Budapest 1988, 22. old.)